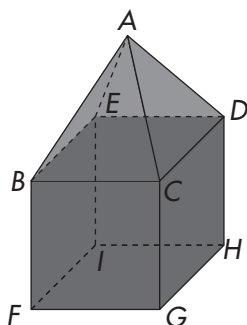

Reflexiona

■ Quantes cares té aquest poliedre?

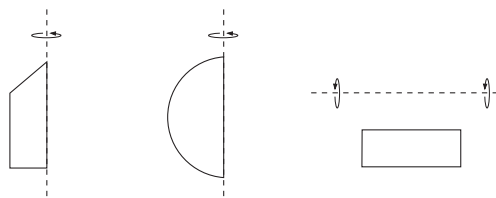
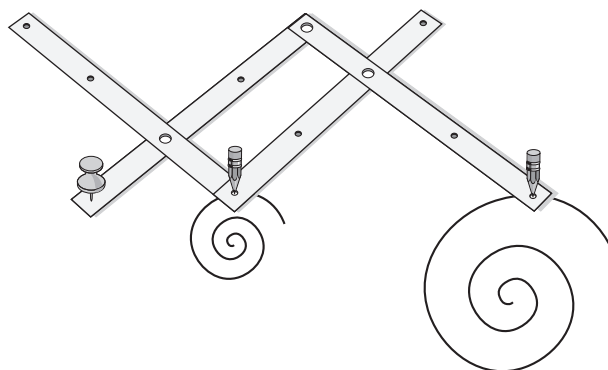
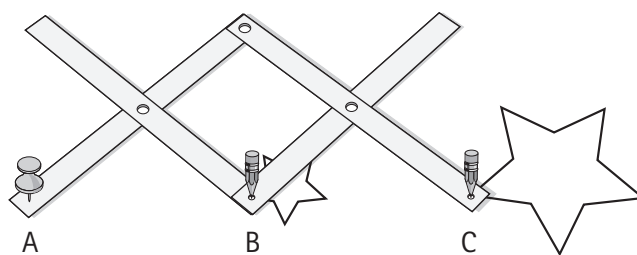
Quantes cares són triangles? I quadrilàters?

Compta el nombre d'arestes i vèrtexs que té el poliedre.

9 cares, 4 triangles i 5 quadrilàters. Té 16 arestes i 9 vèrtexs.

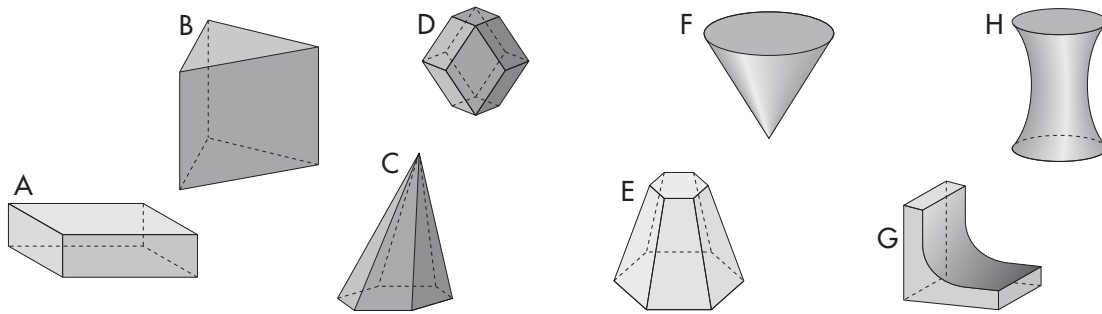
■ Dibuixa les figures planes que, en girar, generen aquests cossos de revolució i assenjala en cada cas l'eix de gir.

Et convé recordar

Què és un poliedre i quins en són els elements

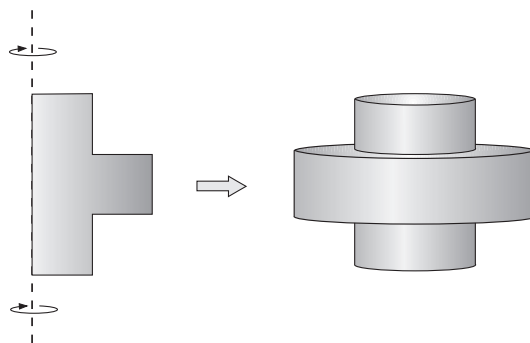
■ Quines de les figures següents són poliedres?

Digues quantes cares, quants de vèrtexs i quantes arestes té cadascun d'aquests poliedres. Són poliedres les figures A, B, C, D i E.

	A	B	C	D	E
Nre de cares	6	5	7	12	8
Nre de vèrtexs	8	6	7	14	12
Nre d'arestes	12	9	12	24	18

Què és un cos de revolució?

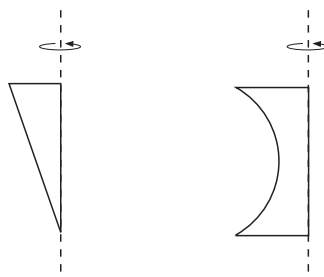

■ Quines de les figures de l'exercici anterior són de revolució?

F, H

■ En cada cas, dibuixa la figura plana que el genera i assenyalan l'eix.

Construcció

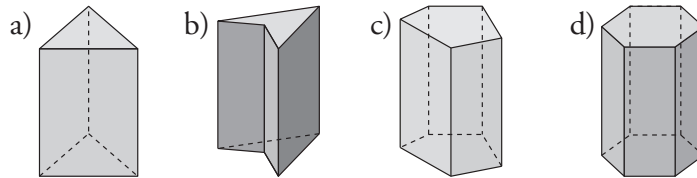

Prismes

7.1 Digues quin tipus de prisma és cadascun dels següents.

Indica quins d'aquests són regulars.

Dibuixa el desenvolupament del primer prisma.

- a) Prisma triangular regular.
 b) Prisma quadrangular.
 c) Prisma pentagonal.
 d) Prisma hexagonal regular.

7.2 Les bases d'un prisma recte són rombes les diagonals dels quals tenen 8 cm i 6 cm. L'altura del prisma és 10 cm.

Dibuixa'n el desenvolupament i calcula'n l'àrea total.

Construcció.

$$A_{\text{TOTAL}} = 248 \text{ cm}^2$$

7.3 Les bases d'un prisma recte són triangles rectangles els catets dels quals tenen 12 dm i 5 dm. L'altura del prisma és 6 dm.

Dibuixa'n el desenvolupament i calcula'n l'àrea total.

Construcció.

$$A_{\text{TOTAL}} = 240 \text{ dm}^2$$

7.4 Les dimensions d'un ortoedre són 6 cm, 11 cm i 10 cm. Calcula'n l'àrea.

$$A = 472 \text{ cm}^2$$

7.5 Calcula l'àrea d'un cub l'aresta del qual té una longitud de 10 cm.

$$A = 600 \text{ cm}^2$$

7.6 L'àrea d'un cub és 294 cm². Calcula'n l'aresta.

$$a = 7 \text{ cm}$$

7.7 L'àrea d'un ortoedre és 242 dm². Dues de les dimensions són 3 dm i 7 dm. Quina és la tercera dimensió?

La tercera dimensió és 10 dm.

7.8 Calcula l'àrea total i la longitud de la diagonal d'un ortoedre de dimensions 6 cm, 2 cm i 3 cm.

$$A_{\text{TOTAL}} = 72 \text{ cm}^2$$

$$\text{Diagonal} = 7 \text{ cm}$$

7.9 Les dimensions d'una caixa de cartó són 40 cm, 25 cm i 20 cm. Podem guardar a l'interior d'aquesta caixa una vareta de mig metre de llarg?

La vareta sí que hi cap.

7.10 Un cub té 20 cm d'aresta. Calcula l'àrea total i la longitud de la diagonal.

$$A_{\text{TOTAL}} = 2400 \text{ cm}^2$$

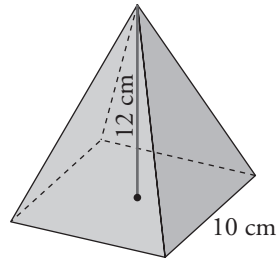
$$\text{Diagonal} = 34,64 \text{ cm}$$

7.11 La base d'un ortoedre és un rectangle de dimensions 9 cm i 12 cm. La diagonal de l'ortoedre fa 17 cm. Calcula la mesura del costat desconegut i l'àrea total de la figura.

El costat desconegut mesura 8 cm.

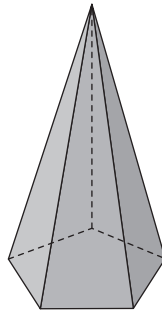
$$A_{\text{TOTAL}} = 552 \text{ cm}^2$$

7.12 Calculem l'àrea total d'una piràmide regular la base de la qual és un quadrat de 10 cm de costat i l'altura de la qual és de 12 cm.

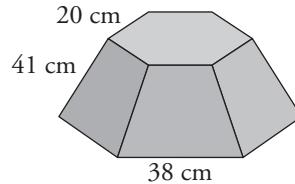
$$A_{\text{TOTAL}} = 360 \text{ cm}^2$$

7.13 La base d'una piràmide regular és un pentàgon de 16 dm de costat i 11 dm d'apotema. L'altura de la piràmide és de 26,4 dm. Calcula'n l'àrea total.

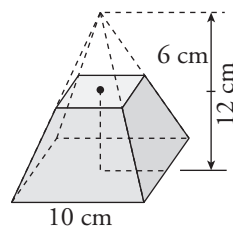
$$A_{\text{TOTAL}} = 1584 \text{ cm}^2$$

7.14 Calcula l'àrea lateral d'un tronc de piràmide hexagonal les dimensions del qual són les del dibuix.

$$A_{\text{TOTAL}} = 6960 \text{ cm}^2$$

7.15 Un pla talla una piràmide regular de base quadrada de 10 cm de costat i altura 12 cm a la meitat de l'altura. Calcula l'àrea total del tronc de piràmide que en resulta.

$$A_{\text{TOTAL}} = 305 \text{ cm}^2$$

7.16 Tingues en compte la suma dels angles que coincidiren en cada vèrtex i justifica per què no podem construir un poliedre en els casos següents:

a) Coincidint sis triangles equilàters en cada vèrtex.

Els angles d'un triangle equilàter mesuren 60° .

$$60^\circ \cdot 6 = 360^\circ$$

La unió dels triangles equilàters per un dels vèrtexs forma un pla.

b) Coincidint quatre quadrats en cada vèrtex.

Un quadrat té quatre angles iguals de 90° .

$$4 \cdot 90^\circ = 360^\circ$$

La unió de quatre quadrats per un dels vèrtexs forma un pla.

c) Coincidint quatre pentàgons regulars en cada vèrtex.

Un pentàgon regular té angles d'amplitud 108° .

$$4 \cdot 108^\circ = 432^\circ > 360^\circ$$

La unió de quatre pentàgons regulars per un dels vèrtexs supera els 360° .

d) Amb hexàgons regulars o polígons regulars de més costats.

Un hexàgon regular té angles de 120° .

En un vèrtex d'un políedre han de coincidir, com a mínim, tres cares.

$$3 \cdot 120^\circ = 360^\circ$$

Els polígons regulars de més de sis costats tenen angles majors que 120° .

$$\text{Si } \alpha > 120^\circ, \quad 3\alpha > 360^\circ$$

7.17 Dibuixa el desenvolupament d'un cilindre recte la base del qual fa 2 cm de radi i l'altura, 8 cm.

Construcció.

Alt del rectangle = 8 cm

Ample del rectangle = 12,6 cm

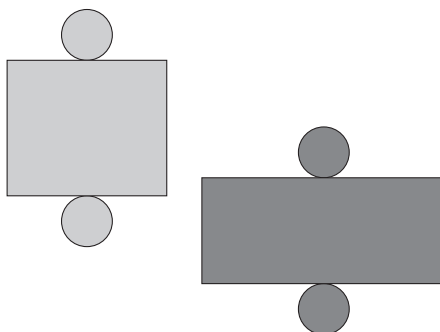
7.18 Quina quantitat de xapa necessitam per construir un dipòsit cilíndric tancat de 0,6 m de radi de la base i 1,8 d'altura?

Fan falta $9,04 \text{ m}^2$ de xapa.

7.19 Hem d'impermeabilitzar el terra i les parets interiors d'un dipòsit circular obert per dalt. El radi de la base fa 4 m i, l'altura, 5 m. Si costa 18 euros impermeabilitzar-ne 1 m^2 , quin és el cost de tota l'obra?

El cost de tota l'obra és 3 165,12 €.

7.20 Agafa mides i decideix quin dels desenvolupaments següents correspon a un cilindre.

El desenvolupament groc correspon a un cilindre.

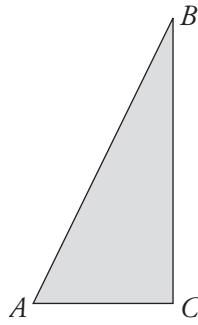
7.21 Dibuixa els cons que obtenim en fer girar aquest triangle rectangle:

a) Al voltant del costat *AC*.

Construcció.

b) Al voltant del costat *BC*.

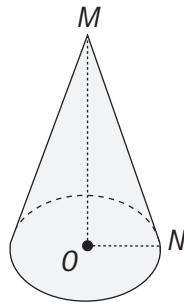
Construcció.

7.22 Calcula l'àrea lateral i l'àrea total d'aquest con, sabent que: $ON = 3 \text{ cm}$, $MN = 5 \text{ cm}$.

$$\text{Àrea lateral} = \pi \cdot r \cdot g = \pi \cdot 3 \text{ cm} \cdot 5 \text{ cm} = 47,12 \text{ cm}^2$$

$$\text{Àrea total} = \pi \cdot r \cdot g + \pi \cdot r^2 = 47,12 \text{ cm}^2 + \pi (3 \text{ cm})^2 = 75,40 \text{ cm}^2$$

7.23 Considera un tronc de con les bases del qual tenen radis de 17 cm i 22 cm i una altura de 12 cm .

a) Calcula la generatriu.

$$g = 13 \text{ cm}$$

b) Calcula l'àrea lateral de la figura.

$$A_{\text{LAT}} = 1592 \text{ cm}^2$$

c) Calcula l'àrea total de la figura.

$$A_{\text{TOTAL}} = 4019,22 \text{ cm}^2$$

7.24 Calcula la superfície d'un motlle de fer flams obert per dalt, amb les mesures següents: radi de les bases, 10 cm i 15 cm ; generatriu, 13 cm .

$$A_{\text{LAT}} = 1334,5 \text{ cm}^2$$

7.25 Una esfera de 5 cm de radi, la talla un pla que passa a 3 cm del centre.

Quin és el radi de la circumferència que determina?

El radi de la circumferència resultant és de 4 cm .

7.26 Sabem que en tallar una esfera amb un pla que dista 2 cm del centre, es genera una circumferència plana de 4 cm de radi.

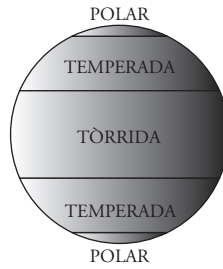
Quant fa el radi de l'esfera?

El radi de l'esfera mesura $4,47 \text{ cm}$.

7.27 En una esfera terrestre escolar de 20 cm de radi hi ha indicades les zones climàtiques.

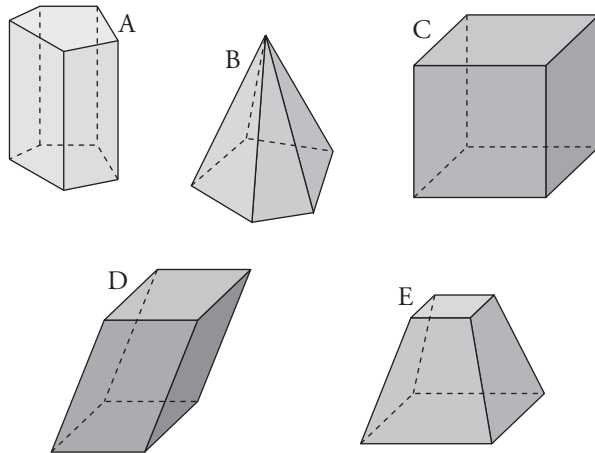
Sabem que cada casquet polar fa 2 cm d'alçària i, cada zona temperada, 10 cm d'alçària.

Calcula la superfície de cada zona climàtica.

- Àrea de cada casquet polar = $251,2 \text{ cm}^2$
- Àrea de cada zona temperada = 1256 cm^2
- Àrea de la zona tòrrida = 2010 cm^2

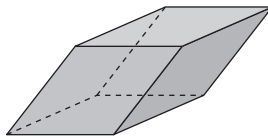
7.28 ▲▲▲ Digues, justificadament, quin tipus de poliedre és cadascun dels següents:

Hi ha cap poliedre regular?

- A → Prisma pentagonal recte. La base és un pentàgon.
 B → Piràmide pentagonal. La base és un pentàgon.
 C → Cub. Les cares són quadrades.
 D → Paral·lelepípede. Les cares són paral·lelograms.
 E → Tronc de piràmide regular. Les bases són quadrats.
 Sols el cub és un poliedre regular.

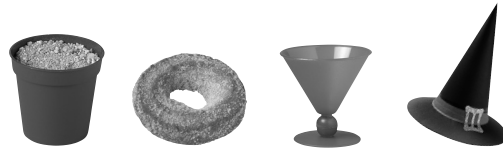
7.29 ▲▲▲ Aquesta figura està formada per sis rombes idèntics. Tot i que les cares són iguals i en concorren tres en cada vèrtex, no és un poliedre regular. Explica per què.

No és poliedre perquè les cares no són polígons regulars.

7.30 Quines de les següents figures són cossos de revolució? De quines en coneixes el nom?

Totes són cossos de revolució, excepte el plàtan:

Pot de conserves (cilindre).

Pilota (esfera).

Embut (dos troncs de con).

Ampolla.

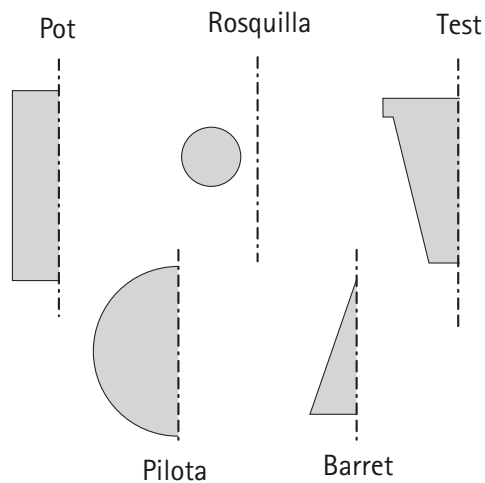
Cossiòl (tronc de con).

Donut (aquest cos de revolució s'anomena torus).

Copa (tronc de con unit a una esfera i aquesta a un cilindre).

Barret (con).

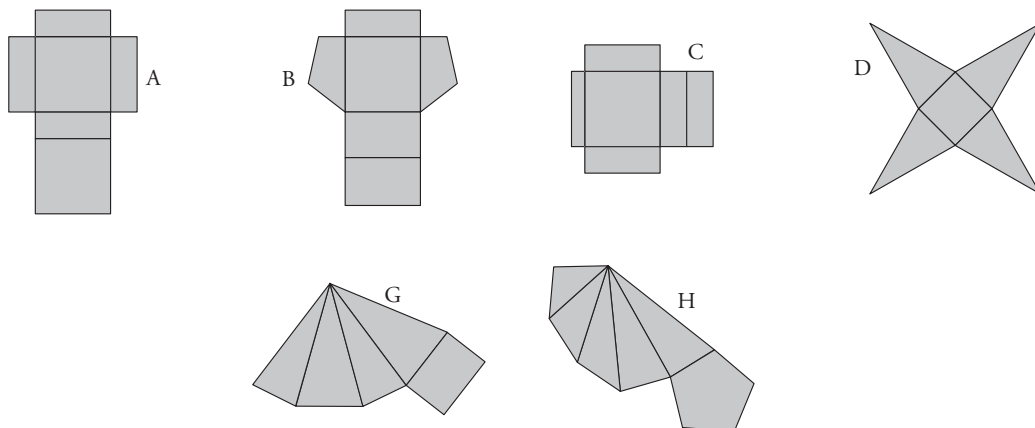
7.31 ▲▲▲ En girar cadascuna de les figures següents al voltant de l'eix que hi ha indicat, es genera una figura de les de l'exercici anterior. Identifica-les.

7.32 ▲▲▲ Dibuixa la figura i l'eix al voltant del qual ha de girar per engendrar el llum de peu i el barret de l'exercici 1.

Construcció.

7.33 Amb quins dels següents desenvolupaments es pot completar un poliedre? Contesta raonadament.

A → És un ortoedre.

B → És un prisma quadrangular.

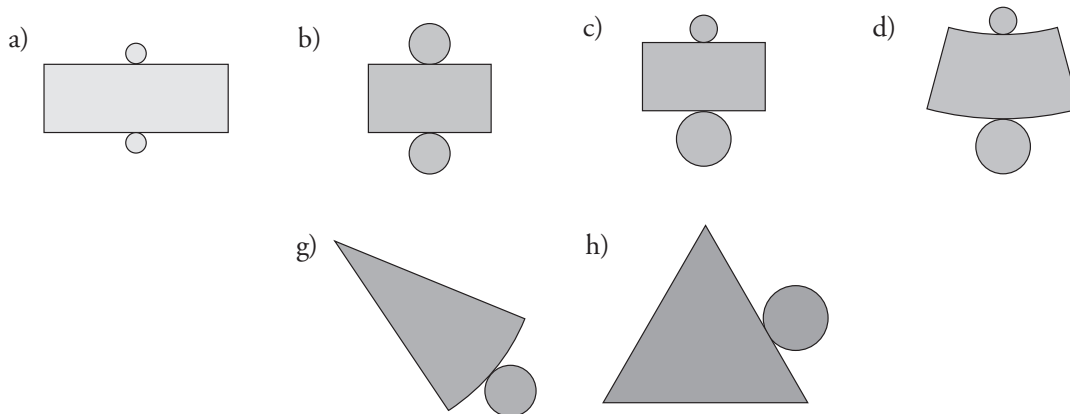
C → No es pot construir un poliedre, ja que l'altura del poliedre no té la mateixa longitud que el costat lateral del rectangle de l'esquerra.

D → És una piràmide quadrangular regular.

E → És una piràmide quadrangular amb base rectangular.

F → Les dues cares laterals extremes són de diferents dimensions i hauran de coincidir. No es pot construir un poliedre.

7.34 Quins dels desenvolupaments següents corresponen a cossos de revolució? Dibuixa'ls.

a) No; b) Sí; c) No; d) Sí; e) No; f) Sí.

7.35 Dibuixa el desenvolupament de:

a) Un tetraedre regular de 3 cm d'aresta.

b) Un cub de 3 cm d'aresta.

c) Un octaedre de 2 cm d'aresta.

a) Construcció.

b) Construcció.

c) Construcció.

7.36 Dibuixa el desenvolupament d'una piràmide hexagonal regular les arestes laterals de la qual mesuren 6 cm i les de la base 4 cm.

Construcció.

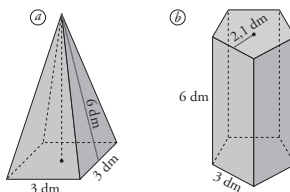
7.37 El desenvolupament lateral d'un con és un semicercle de radi 12 cm. Troba el radi de la seva base i la seva altura.

Radi de la base = 3,82 cm

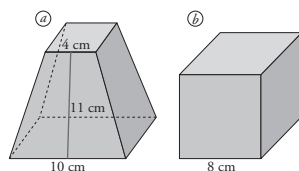
Altura = 11,37 cm

7.38 Exercici resolt

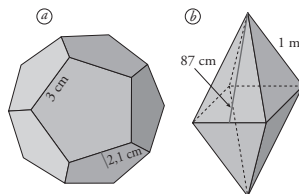
7.39 Troba l'àrea total dels cossos geomètrics següents:

a) $A = 45 \text{ dm}^2$; b) $A = 121,5 \text{ dm}^2$

7.40

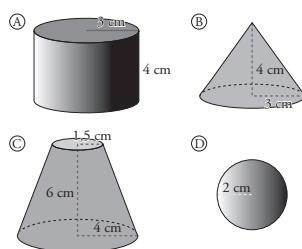
a) $A = 424 \text{ cm}^2$; b) $A = 384 \text{ cm}^2$

7.41

a) $A = 189 \text{ cm}^2$; b) $A_{\text{total}} = 3,43128 \text{ cm}^2$

7.42

Troba la superfície lateral i la superfície total dels cossos geomètrics següents:

a) $A_{\text{lat}} = 75,4 \text{ cm}^2$; $A_{\text{total}} = 131,9 \text{ cm}^2$
 b) $A_{\text{lat}} = 47,1 \text{ cm}^2$; $A_{\text{total}} = 75,4 \text{ cm}^2$
 c) $A_{\text{lat}} = 112,3 \text{ cm}^2$; $A_{\text{total}} = 169,6 \text{ cm}^2$
 d) $A_{\text{total}} = 50,2 \text{ cm}^2$

7.43

Troba la superfície del casquet polar de 2 dm d'altura i d'una zona esfèrica de 4 dm d'altura continguts en una esfera de 10 dm de diàmetre.

Àrea casquet = $62,8 \text{ dm}^2$

Àrea zona = $125,6 \text{ dm}^2$

7.44

Troba l'àrea total d'una piràmide hexagonal regular amb arestes laterals de 13 cm i arestes de la base de 10 cm.

$A_{\text{total}} = 619,8 \text{ cm}^2$

7.45

Troba l'àrea d'un tetraedre regular de 10 cm d'aresta.

$A = 173,2 \text{ cm}^2$

7.46

Troba l'àrea total d'un prisma recte de 15 cm d'altura la base del qual són rombes de diagonals 16 cm i 12 cm.

$A_{\text{total}} = 792 \text{ cm}^2$

7.47

La base d'una piràmide regular és un quadrat de 6 dm de costat. La seva altura és de 4 dm. Troba la seva àrea total.

$A_{\text{total}} = 96 \text{ dm}^2$

7.48

Les bases d'un tronc de piràmide regular són quadrats de 10 cm i 20 cm de costat, respectivament. Les arestes laterals són de 13 cm. Troba la seva àrea total.

$A_{\text{total}} = 1220 \text{ cm}^2$

7.49 Calcula la superfície del cercle obtingut en seccionar una esfera de 10 cm de radi per un pla que passa a 6 cm del centre.

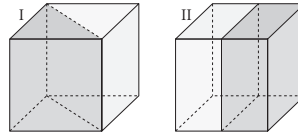
La superfície del cercle és de 201,1 cm².

7.50 Calcula la superfície total del con la generatriu del qual mesura 15 cm i té una base de 8 cm de radi.

La superfície total és de 578,1 cm².

7.51 Contesta les preguntes següents:

- Calcula l'àrea total d'un cub d'aresta 4 cm.
- Si el xapem per la meitat com s'indica en I, quina és l'àrea de cada meitat?
- Si el xapem per la meitat com s'indica en II, quina és l'àrea de cada meitat?

- a) $A = 96 \text{ cm}^2$; b) $A_1 = 70,64 \text{ cm}^2$; c) $A_2 = 64 \text{ cm}^2$

7.52 Calcula l'àrea total d'un ortoedre de dimensions 3 cm, 4 cm i 12 cm.

Troba la longitud de la seva diagonal.

Àrea = 192 cm² i diagonal = 13 cm

7.53 Troba l'àrea total d'un prisma hexagonal regular l'aresta lateral del qual mesura 4 cm i les arestes de la base, 2 cm.

$A_{\text{total}} = 68,76 \text{ cm}^2$

7.54 Troba l'àrea total d'una piràmide quadrangular regular les arestes de la qual mesuren: 10 dm les de la base i 13 dm les laterals.

$A_{\text{total}} = 340 \text{ dm}^2$

7.55 Quina és la superfície lateral d'un prisma recte en el qual tant el perímetre de la base com l'altura és de 12 cm?

$A_{\text{lat}} = 144 \text{ cm}^2$

7.56 Quin és el preu d'un caixó d'emalatge de mides 0,6 m × 0,5 m × 0,4 m si la fusta costa a raó de 18 E/m²?

Preu = 26,64 €

7.57 Quina és la suma de les longituds de totes les arestes del caixó descrit a l'exercici anterior (0,6 m × 0,5 m × 0,4 m)?

6 m

7.58 Volem construir amb filferro l'esquelet de tots els poliedres regulars, de manera que cada una de les arestes mesuri 1 dm.

Quina quantitat de filferro utilitzarem en cada un d'aquests?

	Tetraedre	Cub	Octaedre
Nombre d'arestes	6	12	12
Longitud total	6 dm	12 dm	12 dm

	Dodecaedre	Icosaedre
Nombre d'arestes	30	30
Longitud total	30 dm	30 dm

7.59 Una piràmide regular té per base un pentàgon regular de 2,5 m. L'apotema de la piràmide mesura 4,2 m.

Quina és la seva superfície lateral?

$$A_{\text{lat}} = 26,25 \text{ m}^2$$

7.60 Una capsa en forma d'ortocedre té 9 dm de llargada i 6 dm d'amplada. La seva superfície total és 228 dm².

Troba la seva altura i la seva diagonal.

$$\text{Altura} = 4 \text{ dm}$$

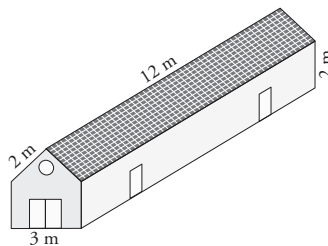
$$\text{Diagonal} = 11,53 \text{ dm}$$

7.61 L'àrea total d'un cub és 150 dm². Troba la seva diagonal.

$$\text{Diagonal} = 8,66 \text{ dm}$$

7.62 Esbrina què costa la reparació d'aquesta casa si sabem que cal:

- Pintar les quatre parets per dins i per fora, a 2 €/m².
- Reparar la teulada, a 4,5 €/m².
- Posar el terra, a 22 €/m².

La reparació costa 1263,84 €.

7.63 Dibuixa el desenvolupament d'un tronc de piràmide quadrada, regular, les arestes de la qual mesurin: les de la base major, 4 cm, les de la base menor, 2 cm, i les laterals, 5 cm.

Troba la seva àrea total. (Les cares laterals són trapezidis. Comprova que la seva altura és 4,9 cm.)

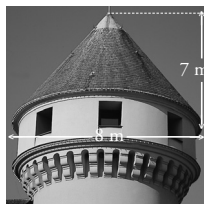
$$\text{Construcció. } A_{\text{total}} = 78,8 \text{ cm}^2$$

7.64 Exercici resolt.

7.65 Una barrera es compon de 20 barrots de ferro de 2,5 m d'altura i 1,5 cm de diàmetre. Se'ls ha de donar una mà de pintura a raó de 24 €/m². Quin és el cost?

Com l'àrea lateral d'un barrot és de 0,118 m², el cost serà de 56,55 €.

7.66 Es vol folrar de pissarra la part cònica d'aquesta torreta. El preu és de 84 E el metre quadrat. Quin és el cost de l'obra?

Cost de l'obra = 8 503 €.

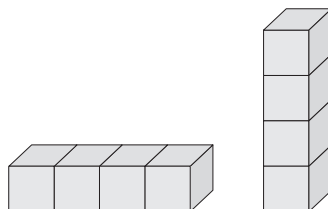
7.67 Un pintor ha cobrat 1000 € per pintar el lateral d'un dipòsit cilíndric de 4 m d'altura i 4 m de diàmetre. Quant haurà de cobrar per pintar un dipòsit esfèric de 2 m de radi?

Per pintar el dipòsit esfèric també cobrarà 1 000 €.

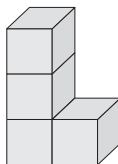
7.68 La base d'aquesta piràmide regular és un hexàgon de 10 cm de costat. La seva altura és 24 cm. Es talla per un pla que passa a 18 cm de la base. Troba l'àrea total del tronc de piràmide que en resulta.

$$A_{\text{total}} = 993,413 \text{ cm}^2$$

7.69 Una configuració formada per uns quants cubs units per les cares es denomina *policub*. Un policub de 4 cubs podria denominar-se *tetracub*. Aquests dos tetracubs, per exemple, són el mateix.

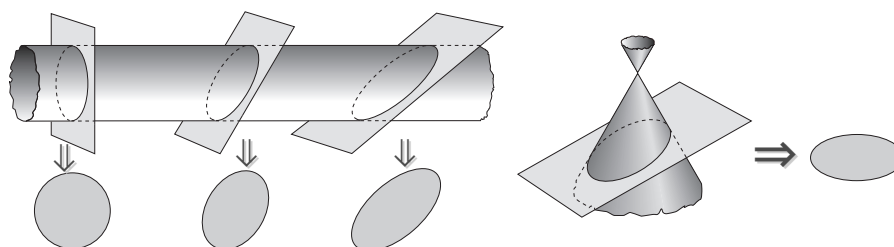

Aquest tetracub és diferent.
Quants tetracubs diferents hi ha?

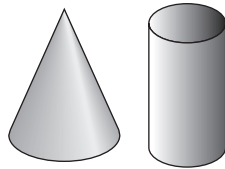

Hi ha 5 tetracubs diferents.

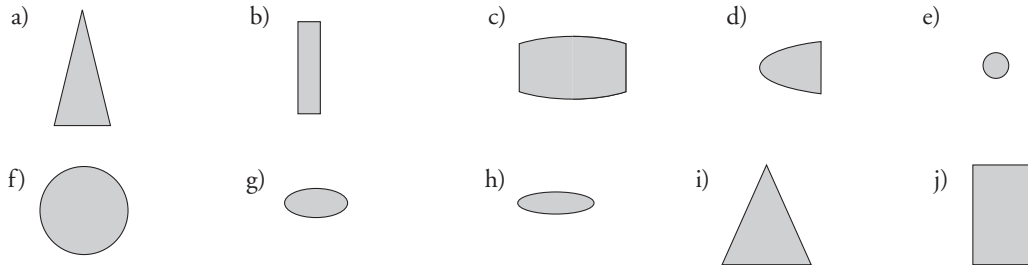
7.70 En tallar una superfície cilíndrica o una superfície cònica per un pla perpendicular a l'eix, obtenim una circumferència. Si el pla les talla no perpendicularment, obtenim una el·lipse.

Observa aquest con i aquest cilindre.

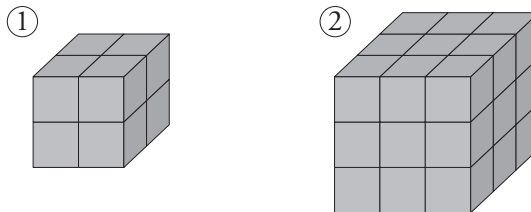
Mitjançant seccions planes d'aquests cossos geomètrics, obtenim les figures següents:

Descobreix de quin cos és cadascuna de les figures i mitjançant quin pla l'aconseguim.

- a) Con. Pla que passa pel vèrtex.
- b) Cilindre. Pla paral·lel a l'eix de gir.
- c) Cilindre. Pla oblic a l'eix de gir.
- d) Con. Pla paral·lel a l'eix de gir que no passa pel vèrtex.
- e) Con. Pla perpendicular a l'eix de gir que no passa pel vèrtex.
- f) Con. Pla perpendicular a l'eix de gir que passa per la base.
- g) Con. Pla oblic a l'eix de gir que no passa pel vèrtex.
- h) Con. Pla oblic a l'eix de gir que no passa pel vèrtex, més inclinat que l'anterior.
- i) Con. Pla que conté l'eix de gir.
- j) Cilindre. Pla que conté l'eix de gir.

7.71

- a) Dels 8 cubets que hi ha apilats en ①, quants no es veuen des d'aquesta posició?
Només un cubet no es veu.
- b) Quants no es veuen en ②?
Se'n veuen 19. No se'n veuen 8.
- c) Quants no es veuen en un cub format per $4 \times 4 \times 4$ situat de la mateixa forma?
No es veuen 27 cubets.
- d) Quants no es veuen en un gran cub de $10 \times 10 \times 10$ mirat des d'un cantó?
No es veuen $9 \times 9 \times 9 = 729$ cubets.